

Hmotná nouze a bydlení

Webinář 4. 11. 2020

Adam Fialík

adam.fialik@socialnibydeni.org

Aktuálně

Zákon č. 437/2020 Sb. Zákon o některých úpravách v oblasti dávek státní sociální podpory a příspěvku na péči v souvislosti s nouzovým stavem při epidemii

U přídatku na dítě, příspěvku na bydlení i příspěvku na péči není žadatel v období od 1. října do 31. prosince 2020 povinen hlásit změny rozhodné pro dátku.

Výpočet nároku na dátku (pokud již nedošlo k doložení rozhodných skutečností) bude vycházet z údajů dodaných na předchozí kvartálu.

Hmotná nouze

- Příspěvek na živobytí (PnŽ)
- Doplatek na bydlení (DnB)
- Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Zákony o životním a existenčním minimu č. 110/2006 Sb.

Zákon o hmotné nouzi 111/2006 Sb.

Pokud má klient dávku obdržet,
musí žádost o ní podat

a reagovat na případné výzvy.

Jak lze žádost podat?

- Osobně na přepážce
- Na podatelně
- Emailem - pokud nemá ověřený elektronický podpis, je potřeba podání **do pěti dnů potvrdit** osobně, nebo poštou s podepsaným podáním
- Datovou schránkou

ÚP je povinno přijmout i neúplnou žádost

Datum podání určuje vznik nároku

Osoba v hmotné nouzi

Pozitivní definice 111/2006 Sb. § 2

(2) Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob

- a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, nebo
- b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“),

Osoba v hmotné nouzi

Negativní definice 111/2006 Sb. § 3

Osobou v hmotné nouzi není osoba, která

- a) není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem

S výjimkou osoby která je: starší 68 let, poživitelem starobního důchodu, je invalidní ve třetím stupni, osobou pobírající RP, osobou poskytující péči dítěti pobírající PnP v I. stupni, nebo jiné osobě ve II. a vyšším stupni, osobou pobírající PnP II. a vyšším stupni, nezaopatřeným dítětem, uznána dočasně práce neschopná, zaměstnána, ale zaměstnavatel ji nevyplatil mzdu v řádném termínu.

Osoba v hmotné nouzi

Negativní definice 111/2006 Sb. § 3

Osobou v hmotné nouzi není osoba, která

- b) je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnanosti, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po měsíci, ve kterém došlo k odmítnutí,
- e) je osobou, které byla za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky uložen správní trest podle zákona upravujícího přestupky, a to po dobu 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení správního trestu,
- h) je osobou, které byla dávka odejmuta podle § 45 odst. 2 nebo § 49 odst. 5, nebo s ní společně posuzovanou osobou, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci, ve kterém byla dávka odejmuta

Hmotná nouze - příjem

Příjem 111/2006 Sb. § 9

70 % platu po odečtení odvodů

80 % náhrady mzdy (nemocenské), důchodu, podpory v nezaměstnanosti/při rekvalifikaci

100 % ostatních příjmů - výživné, PnD, RP

Výjimky 110/2006 Sb. § 7: Daňový bonus, příspěvky nadací a fundace spolku, sociální výpomoc poskytovaná zaměstnavatelem, stipendia, příjmy z PnP pokud je osoba poskytující péči v okruhu společně posuzovaných osob

Přiměřené náklady na bydlení pouze u PnŽ - snížení započteného příjmu o maximálně 30 % (Praha 35 %) příjmu, maximálně do výše prokazatelně hrazených nákladů na bydlení

Hmotná nouze - příjem u OSVČ

110/2006 Sb. § 8

Pokud držitel či držitelka **aktivní živnosti** není v pracovní neschopnosti, při výpočtu dávek se předpokládá, že má **příjem ve výši poloviny průměrné mzdy**, tedy cca 17 tisíc v roce 2020 (nebo 1/12 zisku na základě posledního daňového přiznání, pokud je vyšší než polovina průměrné mzdy) **a to nezávisle na tom, kolik reálně prostřednictvím živnostenského listu vydělá.**

To neplatí, jde-li o osobu vykonávající činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za **vedlejší samostatnou výdělečnou činnost**, nebo o osobu, jejíž činnost se nepovažuje podle zákona o důchodovém pojištění za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost **nevykonává soustavně.**

Hmotná nouze

Společně posuzované osoby 110/2006 Sb. § 4

- A. rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,
- B. manželé nebo registrovaní partneři,
- C. rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo zletilé, pokud tyto děti s rodiči užívají byt a nejsou posuzovány s jinými osobami dle B. nebo D.,
- D. jiné osoby společně užívající byt, pokud písemně neprohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

Vyloučení společně posuzované osoby 111/2006 Sb. § 8

1) Orgán pomoci v hmotné nouzi může z okruhu společně posuzovaných osob vyloučit osobu, u které žadatel o dávku prokáže, **a)** že společně s ní neužívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nebo **b)** že ačkoliv společně s ní užívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nepodílí se s touto osobou na úhradě nákladů společných potřeb, je-li jinou osobou podle zákona o životním a existenčním minimu

Hmotná nouze - rozhodné období

Příjem

Příspěvek na živobytí a Doplatek na bydlení

Nová žádost - 3 měsíce

Podstatný pokles příjmu - aktuální kalendářní měsíc

Běžící dávka - měsíc předcházející aktuálnímu měsíci

Mimořádná okamžitá pomoc

Aktuální kalendářní měsíc

Ostatní podmínky - např. společně posuzované osoby

Nová žádost - aktuální kalendářní měsíc

Běžící dávka - měsíc předcházející aktuálnímu měsíci, vyjma odůvodněných nákladů na bydlení ty jsou posuzovány za aktuální měsíc

Příspěvek na živobytí

111/2006 Sb. § 21

(1) Nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.

V případě, že je v okruhu společně posuzovaných osob, osoba která se není v hmotné nouzi. Započítá se pouze její příjem, její nárok na živobytí se nezapočítá.

$$Pn\check{Z} = \check{Z}B - (Příjem - (Příjem \times 0,30)^*)$$

*Maximálně ve výši odůvodněných nákladů na bydlení

Příspěvek na živobytí - ŽM a EM od 1.4.2020

Existenční minimum	2 490
--------------------	-------

Životní minimum

pro jednotlivce	3 860
-----------------	-------

pro první osobu v domácnosti	3 550
------------------------------	-------

pro druhou a další osobu v domácnosti	3 200
---------------------------------------	-------

pro nezaopatřené dítě ve věku 15 až 26 let	2 770
--	-------

pro nezaopatřené dítě ve věku 6 až 15 let	2 420
---	-------

pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let	1 970
--	-------

Příklad

Paní v invalidním důchodu bydlí sama v azylovém domě, kde platí 4 000,- Kč za ubytování. Její invalidní důchod činí 3 000,- Kč. V jaké výši bude pobírat příspěvek na živobytí?

Příklad - výpočet

Paní v invalidním důchodu bydlí sama v azylovém domě, kde platí 4 000,- Kč za ubytování. Její invalidní důchod činí 3 000,- Kč. V jaké výši bude pobírat příspěvek na živobytí?

PnŽ: 2180,- Kč

ŽB (3860) - (ID (3000 x 0,8) - PNnB (2400 x 0,3)) = 3860 - (2400 - 720) = 3860 - 1680 = 2180

Příspěvek na živobytí - Existenční minimum

Částka živobytí je ve výši existenčního minima:

- u osoby, která dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek stanovené měsíční splátky,
- u osoby, které je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc,
- u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle než 6 měsíců a nevykonává určitou aktivitu (např. veřejnou službu, výdělečnou činnost)
- u osoby, která je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a v posledních 6 kalendářních měsících jí byl skončen pracovní-právní vztah z důvodu porušení povinnosti zvláště hrubým způsobem nebo s ní byl skončen jiný pracovní poměr z obdobného důvodu

Příspěvek na živobytí - dietní stravování

Prováděcí předpis: Vyhláška č. 389/2011 Sb.

a) u diety nízkobílkovinné o 1380 Kč,

b) u diety při dialýze o 1000 Kč,

c) u diety nízkocholesterolové při hypercholesterolemii nebo hyperlipoproteinemii o 1050 Kč

d) u diety diabetické o 1130 Kč,

e) u diety při onemocnění fenylketonurií o 2220 Kč,

f) u diety při onemocnění celiakií o 2800 Kč,

g) u diety při osteoporóze, pokud celotělová kostní densita poklesla o více než o 25 %, tj. T-skóre je horší než -2,5 o 1090 Kč,

h) u diety při laktózové intoleranci o 1070 Kč,

i) u diety v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte o 1100 Kč

Příspěvek na živobytí - způsob výplaty

O způsobu výplaty rozhoduje plátce

PnŽ déle než šest měsíců z posledních dvanácti → 35 % až 65 % výplaty ve stravenkách.

Přímá platba

Zvláštní příjemce

Instrukce náměstkyně sekce 7 č. 3/2019

HN nemusí využít stravenky, když:

Výše příspěvku na živobytí nepřesahuje 500 Kč.

Příjemce nebo společně posuzovaná osoba

- poskytuje péči
- jsou poskytovány pobytové sociální služby
- je poskytována zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení po celý kalendářní měsíc
- byla pravomocným rozhodnutím soudu omezena svéprávnost. Příjemci byl přiznán příspěvek na péči ve stupni III nebo stupni IV.
- je osobou starší 70 let.
- byla uznána invalidní pro invaliditu třetího stupně.
- je ÚP ČR vyhodnocen jako případ hodný zvláštního zřetele.

Doplatek na bydlení

Nárok 111/2006 Sb. § 33

(1) Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá **byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu**, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl

a) příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby, nebo **b)** příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob;

právní titul k užívání bytu je přitom nezbytné prokázat **písemným dokladem**, přičemž předložení čestného prohlášení k tomuto účelu nestačí.

(2) Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale **nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.**

Doplatek na bydlení

Výše 111/2006 Sb. § 35

Výše doplatku na bydlení za kalendářní měsíc činí rozdíl mezi částkou odůvodněných nákladů na bydlení, sníženou o příspěvek na bydlení vyplacený v měsíci bezprostředně předcházejícím aktuálnímu kalendářnímu měsíci, a částkou, o kterou příjem

a) osoby zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby

$$DnB = (ONnB - PnB) - (Příjem + PnŽ - ŽB)$$

Příklad

Paní v invalidním důchodu bydlí sama v azylovém domě, kde platí 4 000,- Kč za ubytování. Její invalidní důchod činí 3 000,- Kč. V jaké výši bude pobírat doplatek na bydlení?

Příklad - výpočet

Paní v invalidním důchodu bydlí sama v azylovém domě, kde platí 4 000,- Kč za ubytování. Její invalidní důchod činí 3 000,- Kč. V jaké výši bude pobírat doplatek na bydlení?

PnŽ: 2180,- Kč

$$\text{ŽB (3860)} - (\text{ID (3000 x 0,8)} - \text{PNnB (2400 x 0,3)}) = 3860 - (2400 - 720) = 3860 - 1680 = 2180$$

DnB: 3280,- Kč

$$\text{ONnB (4000)} - ((\text{ID (3000 x 0,8)} + \text{PnŽ (2180)} - \text{ŽB (3860)})) = 4000 - (2400 + 2180 - 3860) = 4000 - (4580 - 3860) = 4000 - 720 = 3280$$

Příklad 2

Maminka s tří měsíčním dítětem bydlí na ubytovně. Jediný příjem maminky je 7 600,- Kč z rodičovského příspěvku a 500,- Kč z přídavku na dítě. Na ubytovně má hradit 6 000,- Kč za svůj pokoj. Na jaké další dávky a v jaké výši má maminka s dítětem nárok?

PnŽ: bez nároku

$$\begin{aligned} \text{ŽB} (3550 + 1970) - ((\text{RP } 7600 + \text{PnD } 500) - \text{PNnB } (8100 \times 0,3)) &= 5520 - (8100 - \\ 2430) &= 5520 - 5670 = - 150 \end{aligned}$$

DnB: bez nároku

$$\text{DnB} = \text{ŽB} (5520) \times 1,3 = 7176 \text{ je méně než Příjem} = 8100$$

Doplatek na bydlení

Odůvodněné náklady na bydlení

Cena v místě obvyklá, vyúčtování, platby za odpad

Případy hodné zvláštního zřetele

Jiný prostor než byt, ubytovna, sociální služby (azylový dům, chráněné bydlení...), část bytu

Opatření obecné povahy

Hmotná nouze - ztráta nároku na dávku

Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání - na tři až šest měsíců

Možnost práce na minimálně 20 hodin k opětovnému zařazení - zdr. pojištění

Přechod nároku na dávku §46a

(1) Přestane-li dosavadní příjemce opakující se dávky plnit podmínky nároku na tuto dávku, přechází tento nárok na nejstarší společně posuzovanou osobu, která žije s dosavadním příjemcem, za předpokladu, že s tímto přechodem nároku **vyloví tato osoba souhlas.**

Ztráta nároku na HN pro všechny společně posuzované osoby!!! §3 h)

na tři měsíce po **odejmutí** dávky z důvodu

§ 45 odstavec 2 - neprávem vyplacena, přiznaná dávka

§ 49 odstavec 5 - nesplnění povinnosti

Žádost o dávku může být v těchto případech zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.

Mimořádná okamžitá pomoc

Nárok

Osoba v hmotné nouzi vyjma situace, kdy hrozí vážná újma na zdraví, jedná se o mimořádnou událost, nebo je osoba ohrožena sociálním vyloučením

Společně posuzované osoby

Pouze žadatel bez společně posuzovaných osob

Výplata

Bezodkladně - před/po nákupu

O způsobu výplaty rozhoduje ÚP

Mimořádná okamžitá pomoc

V případě

- hrozby vážné újmy na zdraví

Např: jídlo, pokud nelze žádat o opakující se dávky HN, NE: léky, zdravotní péči atd. Max: 2 490 Kč pro dospělého, u nezaopatřených dětí dle ŽM

Kdo může žádat: Ne/legální migranti, novorozeně, osoby vyřazené z evidence uchazečů o zaměstnání

- vážné mimořádné události

Lze žádat v případě živelných katastrof, ale i zamoření parazity, plísněmi atd. Max: 57 900 Kč

- ohrožené sociálním vyloučením

Lze žádat po propuštění ze VTOS, léčby, ústavní/ochranné výchovy na zajištění základních potřeb (jídlo, doprava, oblečení). Žádat také mohou osoby bez přístřeší a ohrožené trestnou činností jiné osoby. Rozhodnutí by mělo být **bezodkladné**. Max: 15 440 Kč - po 1 000 Kč

Mimořádná okamžitá pomoc

Na úhradu

- nezbytného jednorázového výdaje

Např: výdaje související se zaměstnáním, na nocleh, na bydlení, na stěhování, kauci, výměna dokladů

- nákladů předmětů dlouhodobé potřeby

Lze žádat na ledničku, pračku, dioptrické brýle, vodovodní kohoutek atd. Max: 38 600 Kč

- výdaje související s dětmi

Například: Pomůcky do školy, školní výlety/pobyty, kroužky, pobyt dítěte u rodičů, doprava za dítětem (pokud dítě u rodičů nepobývá). Nelze žádat na školné. Max: 38 600 Kč

MOP COVID-19

U rodin, které **pobírají dávky v hmotné nouzi**, může být COVID-MOP využit na úhradu nutných výdajů za **internet a telefonní služby**, pokud je dětem nařízena distanční výuka.

Příjem: Příjmy všech členů domácnosti za aktuální měsíc (příjmy se započítávají z 50 %) + Nadlimitní úspory. Pro poskytnutí této dávky jsou důležité pouze úspory nad rámec dvojnásobku životního minima domácnosti a dvojnásobku nákladů na bydlení.

Náklady: Náklady na bydlení jako u dávek na bydlení - nájem, služby, energie + náklady na telefonní služby, wifi a splácení hypotéky.

Výše dávky = ŽM + náklady - příjem